

*Regeling van de ontvangsten en uitgaven van het
Pensioenfonds voor Weduwen en Weezen van
Burgerlijke Ambtenaren voor het jaar 1909.*

VERSLAG VAN HET BESTUUR VAN HET PENSIOENFONDS
OVER HET JAAR 1907.

Nº. 5.

VERSLAG der werkzaamheden van het bestuur van het Pensioenfonds voor weduwen en weezen van burgerlijke ambtenaren over het jaar 1907.

§ 1. Ingevolge het bepaalde bij het reglement van orde voor de vergaderingen van commissarissen, vastgesteld krachtens artikel 18 van het Koninklijk besluit van 2 Januari 1892 no. 38, regelende het beheer van het fonds, had in de eerste bijeenkomst de verkiezing plaats van een voorzitter, ondervoorzitter en secretaris en werden als zoodanig herkozen de heeren mr. R. VAN DE WERK, dr. P. VAN GEER en P. J. RAAYMAKERS.

§ 2. Onder den directeur waren gedurende het jaar 1907 bij het fonds werkzaam:

- 3 hoofdcommiezen;
- 6 adjunct-commiezen;
- 4 eerste-klerken;
- 8 tweede-klerken;
- 1 kamerbewaarder-conciërge;
- 2 boden.

Tijdelijk personeel was gedurende het jaar 1907 niet aan het fonds verbonden.

§ 3. De gewone werkzaamheden hadden bij de drie bureau's waarover de administratie verdeeld is, geregeld plaats.

Deze bestonden bij het bureau Wiskunde en Statistiek in hoofdzak uit:

1. het bewerken van de mutatiestatuten der ambtenaren en onderwijzers en hunne weduwen en weezen over het jaar 1906;

2. het bijhouden van de statuten betreffende den socialen toestand van de overleden ambtenaren en onderwijzers;

3. de voortzetting van de statistiek betreffende het aantal ambtenaren op 31 December van ieder jaar aanwezig, ingedeeld naar de hoofdstukken der Staatsbegroting en, voor zoover de in dienst zijnde ambtenaren betreft, ook naar de verschillende takken van dienst.

Omtrent deze werkzaamheden zijn ditmaal twee opmerkingen te maken. In de eerste plaats zijn onder het sub 1—2 vermeldte voor het eerst opgenomen de nieuwe categorieën, die bij de wet van 5 Juni 1905 (*Staatsblad* no. 153) tot het fonds zijn toegetreden (namelijk het personeel bij het openbaar en bijzonder lager onderwijs en de bijzondere kweekscholen) en de directeuren en leeraren bij verschillende inrichtingen van middelbaar en voorbereidend hooger onderwijs, die krachtens de wet van 5 Juni 1905 (*Staatsblad* no. 154) voor de toepassing der bepalingen omtrent pensioen als burgerlijke ambtenaren worden aangemerkt.

De tweede opmerking is deze, dat in overeenstemming met het medegedeelde in § 3 van het vorig verslag (Gedrukte Stukken 1907—1908, 149 no. 5) bijlage C van dat verslag is vervallen, omdat de daarin medegedeelde gegevens, gewijzigd en uitgebreid, afzonderlijk zullen worden gepubliceerd. Alleen van de werkzaam-

heden vermeld sub 3 zijn derhalve de uitkomsten als bijlagen I—XIII bij dit verslag opgenomen, welke in aansluiting met de statuten, als bijlagen I—XII bij het verslag over het jaar 1906 gevoegd (Gedrukte Stukken 1907—1908, 149 no. 16—27) aangegeven:

1. het aantal ambtenaren in dienst op 31 December van de jaren 1877—1906, op bovengenoemde wijze verdeeld, met vermelding van het gezamenlijk traktement;

2. het aantal op wachtgeld gestelde ambtenaren op 31 December van de jaren 1877—1906, met vermelding van het gezamenlijk wachtgeld;

3. het aantal gepensioneerde ambtenaren op 31 December van de jaren 1877—1906, met vermelding van het gezamenlijk pensioensbedrag;

4. het aantal ambtenaren op 31 December van de jaren 1890—1906, verdeeld over de verschillende hoofdstukken der Staatsbegroting en gesplitst naar de verschillende takken van dienst.

Onder de overige werkzaamheden verdient in de eerste plaats vermelding het verzamelen der statistische gegevens uit het afgelopen 15-jarig tijdvak 1 Januari 1891—31 December 1905, waarvan in het vorig verslag reeds melding is gemaakt. De hierop betrekking hebbende berekeningen kwamen vóór het einde van het jaar gereed, zoodat de publicatie van deze statistiek spoedig kan worden te gemoet gezien. Ook de afleiding van nieuwe pensionneerings-, sterfte- en ontslagkansen van mannelijke in dienst zijnde ambtenaren uit waarnemingen over het tijdvak 1 Januari 1891—31 December 1905 werd voltooid, zoodat een aanvang kon worden gemaakt met het samenstellen der tweede pensionneerings-, sterfte- en ontslagtafel voor mannelijke in dienst zijnde burgerlijke ambtenaren, welke tafel van groot belang is voor berekeningen betreffende eigen pensioenen.

§ 4. De kapitalen van het fonds bedroegen op 31 December 1906:

inschrijving op het Grootboek der 2½ ten honderd rentegevende Nationale Schuld f 33 246 400.—;

inschrijving op het grootboek der 3 ten honderd rentegevende Nationale Schuld f 16 145 300.—;

fondsen buiten gezagde inschrijvingen f 6 979 292.—

Een bedrag van f 125 000.— nominaal 2½ ten honderd rentegevende Nationale Schuld is van het hoofd van rekening van het weduwenfonds voor de geëmployeerden tot het algemeen bestuur behoorende overgeschreven op het hoofd van rekening van het pensioenfonds voor weduwen en weezen van burgerlijke ambtenaren (zie bijlage A).

In 1907 werd aangekocht voor een bedrag van f 1 773 252,50 een bedrag van f 132 000.— belegd in eene schuldvordering, gewaarborgd door het recht van eerste hypotheek op onroerend goed.

Eene volledige opgave der waarden in het bezit van het fonds is als bijlage A¹ hierbij gevoegd.

§ 5. Ter voldoening aan de derde alinea van artikel 1 der wet van 29 Juni 1899 (*Staatsblad* no. 149) tot verruiming van het beleggingsveld der aan het fonds toebehorende kapitalen is door het bestuur van het fonds de jaarlijksche lijst vastgesteld van fondsen, die voor belegging in aanmerking komen. Deze lijst, bindend tot 1 Juni 1908, is door den Minister van Financiën goedgekeurd, gelijk ze als bijlage B bij dit verslag is overgelegd.¹⁾

§ 6. In het verslag over het jaar 1906 is medegedeeld, dat bij de wet van 5 Juni 1905 (*Staatsblad* no. 156) het tarief voor de zonder pensioen of wachtgeld ontslagen ambtenaren, die de deelgerechtigdheid in het fonds wenschen te behouden door storting van een bedrag in eens of door de betaling eener jaarlijksche bijdrage, is gewijzigd en lager gesteld. Op hen, die vóór die wijziging zich het recht op pensioen voor hunne na te laten betrekkingen verzekerd hadden, bleef, volgens het oordeel van den directeur, het tarief, dat bindend was bij hun ontslag, van toepassing. Tevens werd daarbij vermeld, dat een der verzekerden daartegen bezwaar had en zich schriftelijk tot den Minister van Financiën wendde. Eene breedvoerige correspondentie met den Minister, waarin commissarissen zich op het standpunt stelden van den directeur, was hiervan het gevolg.

Bij het vaststellen van het verslag over het jaar 1906 was omtrent dit punt nog geen eindbeslissing van den Minister ontvangen.

Eenigen tijd daarna is door den Minister medegedeeld, dat het door hem ingenomen standpunt, namelijk dat het lagere tarief moet worden toegepast, wordt gehandhaafd en wel op grond van een daaromtrent uitgebracht advies van de afdeling Financiën van den Raad van State.

Dit advies luidt als volgt:

„Door de wijziging van artikel 10 der Weduwenwet voor de ambtenaren 1890 bij de in den aanvang dezer paragraaf genoemde wet is verandering gebracht in het bedrag van de storting in eens en in het bedrag der jaarlijksche bijdragen verschuldigd door de bij dat artikel bedoelde zonder pensioen of wachtgeld ontslagen ambtenaren. Naar de meening van Uwe Excellentie moet die bepaling der wet in dien zin worden opgevat, dat voor *alle* na het tijdstip van inwerkingtreding van de wet van 1905 ingevolge die wetsbepaling te doene jaarlijksche stortingen, dus ook voor die van gewezen ambtenaren door wie op genoemd tijdstip reeds op den vroegeren voet werd bijgedragen, het verlaagde tarief zal gelden.

„Door het bestuur van het Weduwen- en wezenfonds wordt daarentegen de meening voorgestaan, dat door de zonder pensioen of wachtgeld ontslagen ambtenaren door wie tijdens de invoering van genoemde wet van 1905 reeds werd bijgedragen conform artikel 10, 4de lid, der Weduwenwet voor de ambtenaren 1890, ook verder bij voortduring op den vroegeren voet zoude moeten worden bijgedragen, en de wet van 1905 dus alleen zoude zien op hen die na de invoering van die wet contribuanten zouden worden.

„Alvorens te beslissen wenscht de Minister de meening der afdeling Financiën (5de afdeling) van den Raad van State te vernemen en te overwegen.

„Hieraan voldoende kan de afdeling geene andere meening uitspreken dan dat zij het in dezen geheel met Uwe Excellentie eens is.

„Naar hare meening moet in dezen op den voorgrond staan, dat de Staat het recht heeft ten allen tijde de pensioenwetten te wijzigen; ook wanneer die wijzigingen nadeelig mochten zijn voor de ambtenaren; ook zelfs dan wanneer de ambtenaren eene speciale verbintenis hebben aangegaan de bijdrage te betalen of eene keuze hebben gedaan tusschen eene storting in eens of de betaling eener jaarlijksche bijdrage. De ambtenaar — of, gelijk in dezen, de gewezen ambtenaar — weet, dat hij niet een burgerlijk contract aangaat, niet eene overeenkomst sluit als met eene particuliere maatschappij, die krachtens overeenkomsten lijfrenten waarborgt. Hij maakt enkel gedwongen of vrijwillig gebruik van de gelegenheid, die de Staat biedt om hem, zijne weduwe en kinderen onder zekere bepalingen pensioen te verzekeren. Maar steeds afhankelijk van de pensioenwetten, zooals zij bestaan of later zullen worden. Dat de Staat die pensioenwetten niet zoude mogen wijzigen, ook voor hen die reeds contribueerden, kan nooit worden toegegeven.

„Derhalve is van den dag af, waarop de wet van 5 Juni 1905 (*Staatsblad* no. 156) is in werking getreden voor de gewezen ambtenaren die gekozen hebben de jaarlijksche bijdrage te betalen, bedoeld in artikel 10, al. 4, sub b, der Weduwenwet voor de ambtenaren 1890, het bedrag van de bijdrage gewijzigd, in casu verminderd.

„Niet anders is gehandeld bij eene vroegere wijziging dezer pensioenwetten.

„Toen in 1899, of daaromtrent, gebleken was, dat zij, die hunne tijdelijke diensten hadden ingekocht, te weinig contribueerden aan het Weduwen- en wezenfonds, is hunne daarna te betalen contributie of jaarlijksche bijdrage bij artikel 1, al. 4, der wet van

6 Juni 1900 (*Staatsblad* no. 103) verhoogd. En daartegen zijn bij de behandeling in de Staten-Generaal geen stemmen opgegaan.

„Wel werd hun nog eene bevoegdheid gegeven om zich van de vroeger aangegane verbintenis te doen ontslaan onder terugontvangst van de gedane stortingen — een bepaling, voorgesteld om zelfs den schijn van willekeur te vermijden — maar dat zij ook zouden hebben kunnen eischen, dat de bestaande regeling, waaronder zij zich hadden verbonden, ten hunnen opzichte gehandhaafd zoude blijven, daarvan is geen sprake bij de Volksvertegenwoordiging geweest.

„Het is dan ook niet duidelijk, krachtens welke wettelijke bepaling de oude jaarlijksche bijdrage van de gewezen ambtenaren, gelijk het bestuur van het Weduwen- en wezenfonds wil, zoude kunnen worden gevorderd. Eene burgerlijke overeenkomst tusschen den Staat en den gewezen ambtenaar bestaat er niet. Het tarief in artikel 10, 4de lid, der wet van 1890 opgenomen, is vernietigd; daarvan bestaat niets meer. Doch dan is er ook geene enkele wettelijke bepaling meer krachtens welke de oude bijdrage van den gewezen ambtenaar kan worden gevorderd. De nieuwe bepaling, het bedrag der bijdrage, vastgesteld bij artikel 1 § d der wet van 1905 is daarvoor in de plaats getreden. Deze is de eenige wettelijke bepaling die toegepast kan worden. Acht men haar alleen toepasselijk op den gewezen ambtenaar, die eerst na de invoering der wet van 1905 zich tot de betaling van de jaarlijksche bijdrage heeft verplicht, dan zoude er geene bepaling bestaan ten aanzien van de jaarlijksche bijdrage van vroeger togetreden ontslagen ambtenaren. Hoe zoude men dan ten opzichte van hen moeten handelen?

„Het bestuur hecht ook groot gewicht aan den aanhef van artikel 1, al. 4, der wet van 1905: „Ambtenaren, die zonder pensioen of wachtgeld om welke reden uit hunne burgerlijke betrekking ontslagen worden”, — en beweert, dat, wil men het gewijzigde tarief toepassen op hen, die vóór de wet van 1905 zijn togetreden, in de wet had moeten zijn gesteld: „ontslagen zijn of worden”. Dit kan toch niet juist zijn. Duidelijk toch is, dat alleen het tarief door den wetgever werd gewijzigd, en verder de oude lezing werd gehandhaafd. „Ontslagen worden” slaat dus op ontslag na de invoering van de wet van 1890.

„Maar gesteld, de opvatting van het bestuur ware juist, de vierde alinea van artikel 10 der wet van 1890 is geheel afgeschaft en geheel nieuw vervangen door gezegde bepaling in de wet van 1905; die nieuwe bepaling slaat alleen op de ambtenaren, ontslagen na de invoering dezer wet; dan zouden geheel ter zijde zijn gesteld zij die na 1 Januari 1891 en vóór de invoering der wet van 1905 als ontslagen ambtenaren zijn togetreden; dan bevat de wet geene enkele bepaling meer ten aanzien van hunne aanspraken noch ten aanzien van hunne storting of jaarlijksche bijdrage. Tot zulke conclusiën zoude de meening van het bestuur onverbiddelijk voeren.

„Dat bij het ontwerpen van de wet niet zoude zijn gerekend op vermindering van de jaarlijksche bijdrage van reeds togetreden ontslagen ambtenaren, kan in dezen geen gewicht in de schaal leggen. Hoogstens zoude daaruit blijken dat men zich destijds van de gevolgen der wet eene minder juiste voorstelling heeft gemaakt.

„Ook kan niet worden toegegeven dat bij deze beschouwingen nu ten gevolge van de vermindering van het bedrag der storting in eens, ook zoude moeten worden teruggegeven, wat vroeger, krachtens de toen bestaande wettelijke bepaling, meer is betaald, dan thans van nieuw-toetredenden wordt gevorderd. Immers zij hebben juist datgene gestort, wat de wet ten tijde der storting aangaf. Daarmede zijn hunne verplichtingen geëindigd; eene verrekening daaromtrent eischt de tegenwoordige wet niet.

„In dit opzicht de wet te veranderen, gelijk het bestuur in overweging geeft, kan de afdeling niet ondersteunen, zij hebben afgekeurd en daarmede uit. Wanneer het tarief voor de storting in eens verhoogd ware, zoude men het niet hebben aangedurfd van hen eene bijstorting van het verhoogde bedrag te vragen. Ging men daartoe over, welke zouden dan de gevolgen zijn geweest voor hen die daarin nalatig of daartoe onvermogen waren? Zij hebben in eens het verschuldigde betaald om daardoor geheel van hunne verplichtingen af te zijn; de Staat heeft hun daartoe de gelegenheid gegeven; en daarom moet er nimmer op worden teruggekomen.”

Hoewel niet overtuigd, heeft ons bestuur zich bij deze beslissing moeten neerleggen.

§ 7. Het afdeelingsonderzoek bij de Tweede Kamer der Staten-Generaal van het wetsontwerp tot regeling van de ontvangsten en uitgaven van het fonds voor het jaar 1907 heeft aanleiding gegeven tot de vraag, waaraan de groote verdraging moet worden toegeschreven, die dikwijls op het punt van toekenning van weduwen- en wezenpensioenen plaats vindt. In het desbetreffende Verslag wordt aangegeekend dat, naar gemeend werd, soms drie à vier maanden verlopen tusschen de aanvraag van pensioen en de toekenning en zulk een oponthoud in vele gevallen voor de belang-

¹⁾ Ter griffie der Kamer nedergelegd, ter inzage van de leden.

hebbenden groot ongerief medebrengt. (Gedrukte Stukken Zitting 1906—1907, **124** no. 26).

Naar aanleiding van evengenoemd verslag is bij het fonds een staat vervaardigd, waarin ten aanzien van de sedert 2 Januari 1906 ingekomen aanvragen om weduwen- en weezenpensioen zijn vermeld de data van indiening der aanvragen, die der handelingen en besluiten met betrekking tot de regeling en het toekennen van pensioen en in de derde plaats die, waarop de stukken voor de betaling van de eerste termijnen der verleende pensioenen aan de gepensioneerden zijn toegezonden. (Gedrukte Stukken Zitting 1906—1907, **124** no. 27.)

Uit dien staat bleek, dat tusschen de indiening van eene aanvraag en de toezending van het eerste betalingstuk in den regel ongeveer drie maanden verlopen. Verder wordt hierbij opgemerkt, dat de lange weg, die bij de regeling van weduwen- en weezenpensioenen moet worden gevolgd, natuurlijk belet dat de pensioengerechtigden zoo spoedig als wenschelijk ware in het genot van het hun toekomend pensioen worden gesteld, maar in vele gevallen zou toch de eerste betaalbaarstelling veel minder lang op zich behoeven te laten wachten wanneer niet de belanghebbenden zelf haar aanmerkelijk vertraagden door het late inzenden van de voor de regeling der pensioenen vereischte stukken, van de verklaring omtrent het al dan niet genoegen nemen met het pensioensbedrag tot toekenning

waarvan de pensioenraad adviseert en van de attestatiën de vita voor de betaling der eerste pensioenstermijnen.

De Minister van Financiën heeft dien staat bij de Nota naar aanleiding van bovengenoemd Verslag aan de Kamer ter inzage overgelegd. (Zie Gedrukte Stukken Zitting 1906—1907, **124** no. 27).

§ 8. Uit de bijlagen C, D, E en F blijkt het aantal der in 1907 ingekomen en aan den pensioenraad voor burgerlijke ambtenaren gezonden aanvragen om pensioen, alsmede het aantal van de op 31 December 1906 bestaande en in het jaar 1907 nieuw verleende en vervallen pensioenen, terwijl, ter voldoening aan artikel 20 der Weduwenwet voor de ambtenaren 1890, hierbij zijn overgelegd vier nominatieve lijsten van de sedert de indiening der vorige begrooting verleende en vervallen pensioenen. (Bijlagen G, H, I en K.)

's-Gravenhage, 31 Juli 1908.

*Het bestuur van het Pensioenfonds voor weduwen
en weezen van burgerlijke ambtenaren,*

R. VAN DE WERK, *Voorzitter van commissarissen.*

MULDER, *Directeur.*